

SPORIREA COMPETITIVITĂȚII LOCALITĂȚILOR RURALE CA MIJLOC DE ÎMBUNĂȚĂȚIRE A PIETEII MUNCII ÎN MEDIUL RURAL

Liuba DOROFEEV

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: Pentru a îmbunătăți situația pe piața forței de muncă din mediul rural este necesar de a asigura o imagine mai atractivă acestor localități, ceea ce va contribui la creșterea competitivității lor. Competitivitatea localităților rurale depinde în mare măsură de nivelul de dezvoltare a infrastructurii de producție, sociale și de afaceri, cât și nivelul de dezvoltare a capitalului uman în mediul rural.

Cuvinte-cheie: competitivitate, piața muncii, mediul rural, infrastructura, migrea și emigrarea forței de muncă, capital uman.

În R.Moldova, o bună parte a teritoriului revine spațiului rural, în care este concentrată 59% din populația țării. Deci, apare necesitatea studierii localităților rurale din punct de vedere al competitivității acestora.

Unul din factorii principali ce contribuie la creșterea competitivității localităților rurale este dezvoltarea infrastructurii. Investițiile în infrastructura de transport sunt de maximă necesitate pentru creșterea competitivității și asigurarea creșterii economice a localităților rurale. Calitatea infrastructurii de transport reprezintă o componentă importantă a competitivității și a mediului de afaceri în general, reprezentând un factor important în atragerea investițiilor și asigurarea competitivității exporturilor. Din cauza stării nesatisfăcătoare a rețelei de drumuri, gospodăriile casnice, în special cele din zonele rurale, suportă cheltuieli suplimentare semnificative pentru accesul la serviciile sociale, precum și la piețele de desfacere. Calitatea proastă a drumurilor are un efect negativ și asupra securității circulației rutiere. Starea proastă a drumurilor are impact nefast și asupra mediului ambiant. Dacă în anul 1990 drumurile de stare rea constituiau în R.Moldova 30%, apoi în 2011 ele au ajuns deja la 80%. Rămâne la un nivel relativ jos și gradul de dotare a localităților rurale cu rețele de apă, canalizare, gaze naturale și alte comodități (tab.1).

Tabelul 1.

Gradul de dotare a locuințelor cu comodități

Denumire	2004 Total	2004 Urban	2004 Rural	2011 Total	2011 Urban	2011 Rural
Iluminare electrică, %	99,4	99,4	99,4	99,9	100,0	99,8
Apeduct, %	37,4	81,3	10,0	67,2	93,5	46,3
Gaze din rețea, %	37,0	71,2	15,7	55,0	81,6	33,8
Canalizare, %	32,7	74,6	6,6	54,6	85,8	26,7
Baie sau duș, %	28,3	65,2	5,4	45,1	78,7	18,2
Telefon,	53,1	77,4	37,9	87,7	93,4	83,2

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

După cum rezultă din tabel, o serie de comune sunt afectate de lipsa unei rețele adecvate de apă și canalizare. Această stare afectează condițiile de viață ale locuitorilor acestor sate. Pentru a rezolva aceste probleme este necesară promovarea unor programe de lucrări publice pentru îmbunătățirea calității serviciilor de alimentare cu apă, de canalizare și management al deșeurilor din comune în vederea creșterii atractivității acestor zone și al standartului de viață al populației. Îmbunătățirea infrastructurii fizice va crea condiții pentru diminuarea disparităților între localități și pentru stimularea dezvoltării zonelor rurale.

În condițiile în care infrastructura de bază nu este suficientă pentru asigurarea competitivității unei localități, nivelul precar sau chiar absența acesteia poate genera disconfort și nemulțumiri din partea investitorilor, contribuind la promovarea unei imagini negative chiar și în condițiile în care potențialul

acestei localități este deosebit de atractiv. Un aspect esențial al investițiilor în infrastructura de bază este acela de a transmite un semnal de piață cu privire la gradul de atractivitate al comunelor, precum și de a reduce fluxul migratoriu extern al persoanelor aflate în căutarea unor condiții de viață și de muncă mai bune. Migrarea, după cum se știe, reprezintă o problemă majoră cu care se confruntă actualmente țara noastră. Pe de o parte, statul „luptă” cu acest fenomen, care afectează sfera social-demografică, vizând astfel de aspecte cum ar fi forța de muncă, familia, soarta copiilor rămași fără unul sau chiar ambii părinți. Pe de altă parte, banii trimiși acasă de moldevenii emigranți, constituie sume impunătoare în venitul național. Potrivit datelor statisticii oficiale în procesul migrațional sunt antrenate circa 314 mii de persoane, aproape 10% din populația țării, sau 25% din populația economic activă. Vârsta medie a migranților constituie 35 de ani, unde două treimi dintre migranți provin din mediul rural, circa o treime din migranți sunt femei, iar 42% de migranți au copii rămași în țară.

În viziunea noastră, pentru a asigura o competitivitate loială dintre localitățile rurale, formarea unei imagini atractive ale acestora și minimizarea fluctuațiilor de emigrare a forței de muncă e oportun de dezvoltat infrastructura de producție și socială în următoarele direcții: a) dezvoltarea infrastructurii drumurilor, în conformitate cu necesitățile economice și sociale ale localităților, vor facilita considerabil accesul producătorilor agricoli și industriali la piețele de desfacere locale și externe, va avea impact asupra pieței forței de muncă, atât prin crearea locurilor de muncă noi, cât și prin implicarea unui grad de pregătire profesională adecvat. O infrastructură rutieră modernă va contribui la dezvoltarea unor sectoare netradiționale, prestatoare de servicii, cum ar fi turismul, serviciile de logistică; b) dezvoltarea infrastructurii de servicii publice rurale (sprijinirea inițiativelor de modernizare a târgurilor și piețelor comune; inițierea de proiecte pentru construcția de locuințe; construirea/modernizarea căminelor culturale, zonelor de recreere); c) dezvoltarea infrastructurii de comunicații și energie (furnizarea de energie electrică suficientă și ieftină populației și agenților economici; gospodărirea complexă a apelor și alimentările cu apă; sisteme de apeduct și canalizare; extinderea rețelelor de gaze naturale; dezvoltarea infrastructurii de telecomunicații – rețele telefonice, telefonie mobilă); d) dezvoltarea infrastructurii hidrotehnice și hidroameliorative (lucrări de combatere și prevenire a inundațiilor în zonele de risc; măsuri de combatere a eroziunii și a alunecărilor de teren; susținerea lucrărilor de irigații și desecări în zonele expuse riscului de secetă sau exces de umeditate).

Este evident că, dacă nu vom avea o infrastructură adaptată, modernă, atunci firmele agricole, care vor încerca să activeze, nu vor avea posibilitatea să se dezvolte. Nu vom putea să atragem investiții, pentru că investițiile vor veni numai în orașe. Însă, pe măsură ce localitățile urbane se saturează, terenurile devin mai scumpe, foarte mulți investitori vor veni în zonele unde găsesc teren accesibil, unde posedă de forță de muncă ieftină și unde, bineînțeles, au nevoie de infrastructură.

Un alt factor important, care contribuie la sporirea competitivității localităților, reprezintă dezvoltarea capitalului uman din mediul rural. Capitalul uman începe să se contureze ca resursa cea mai importantă de care dispun comunitățile sau pe care o pot perfecționa în cadrul concurenței cu alte comunități. Comunitățile care își transformă mâna de lucru necalificată în lucrători calificați, care promovează inovarea și spiritul creativ, asigură posibilități de educație și pregătire profesională pe toată durata vieții, se bucură de un avantaj concurențial în sistemul economic.

După cum se menționează în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova2020” comunitățile care cultivă o forță de muncă educată și bine pregătită pot face mult mai mult pentru a-și spori avantajele concurențiale. Sporirea calității procesului educațional va contribui la crearea unui climat investițional atractiv și benefic, datorită forței de muncă calificate, responsabile, flexibile, contribuind la sporirea productivității muncii și a competitivității. Ca rezultat, va crește calitatea produselor/serviciilor în economia națională. Promovarea transferului de cunoștințe va promova ideile inovatoare și transpunerea lor în noi produse și servicii, care generează creștere economică, locuri de muncă de calitate și care contribuie la soluționarea problemelor societății. Creșterea calificării resurselor umane va contribui la crearea de noi oportunități de ocupare pentru zonele rurale, concomitant cu creșterea mobilității forței de muncă.

Principalele direcții de dezvoltare a capitalului uman, în mediul rural, sunt: a) realizarea acțiunilor de instruire profesională și de informare; b) asigurarea accesului populației la servicii de educație; c) acțiuni educative cu părinții pentru sprijinirea participării copiilor la procesul de învățământ; d) acordarea de ajutoare financiare pentru cadrele sanitare și cadrele didactice ce doresc să se instaleze în mediul rural, inclusiv celor ce doresc să inițieze o afacere în mediul rural.

Îmbunătățirea infrastructurii de producție va crea condiții pentru diminuarea disparităților între localități și pentru stimularea dezvoltării zonelor rurale. Creșterea nivelului educațional și îmbunătățirea instruirii profesionale în zonele rurale va mări gradul de ocupare a populației din aceste zone. O infrastructură mai bună și un nivel educațional mai ridicat vor mări posibilitatea atragerii întreprinzătorilor în aceste zone, creând noi locuri de muncă. De asemenea, trebuie depuse eforturi în vederea îmbunătățirii infrastructurii de

afaceri oferite investitorilor străini, care este încă deficitară în localitățile rurale din Moldova și constituie o barieră importantă în calea dezvoltării economice. Povara administrativă excesivă crează bariere în lansarea, derularea și lichidarea afacerilor, fiind un factor demotivat în promovarea concurenței loiale orientate spre productivitate și inovații. Principalele probleme cu care se confruntă persoanele ce doresc să deschidă o afacere sunt: numărul mare al inspecțiilor de stat; frecvența și modalitatea de prezentare a rapoartelor și informațiilor obligatorii; consumul de timp și modalitatea de achitare a impozitelor; obținerea unui număr impunător de acte permise pentru construcții, instalații, echipamente, materii prime, produse și servicii, inclusiv pentru cele importate și exportate; formalități, proceduri și reguli anevoioase și netransparente în administrarea vamală și asigurarea declarării vamale la importul și exportul de mărfuri și servicii. Principalele aspecte ale dezvoltării mediului de afaceri sunt: potențialul economic și competitivitatea întreprinderilor din zona rurală, venitul în bugetul local, stabilitatea politică, suprafața terenurilor arabile și prețul pământului, eficiența managementului rural.

Există localități de o mare importanță turistică, unde găsim obiecte cu interes istoric și cultural. De exemplu, mănăstirile reprezintă cu siguranță locuri de mare interes arhitectural, deci se impune dezvoltarea unei infrastructuri corespunzătoare, care să permită accesul unui număr mare de persoane. Obiectivul specific este valorificarea și promovarea potențialului turistic, în vederea creșterii competitivității întreprinderilor din sectorul turismului. În aceste condiții, turismul rural, ca parte integrantă a programului general de dezvoltare a localităților trebuie să răspundă necesității elaborării unor soluții adecvate de proiectare și organizare a comunelor, creând cadrul necesar dezvoltării turismului și afirmării acestuia ca factor de creștere a competitivității localităților rurale.

Măsurile pe care le poate lua guvernul pentru îmbunătățirea competitivității țării, deși pot fi foarte benefice, acționează, de regulă, la un nivel general. Există numeroase măsuri care se pot lua la nivel local, ținând cont de diversitatea de condiții care există în localitățile respective. De multe ori, aceste măsuri se încadrează într-una din două categorii, fie investiții în infrastructură, fie programe specifice pentru a asista anumite grupuri-țintă la atingerea unor obiective sociale, educaționale, de afaceri etc. În multe situații, măsurile de intervenție la nivel local, mai aproape de oameni și de problemele lor, dau rezultate mai bune, mai rapid și mai eficient.

În concluzie, se poate afirma că atractivitatea unei localități este legată de o serie de factori ce țin de creșterea calității vieții, de viziunea de dezvoltare a localității, ceea ce contribuie la crearea unei imagini favorabile în exterior și constituie unul dintre factorii care determină succesul economic și social și, pe această bază, creșterea competitivității. Realizarea unei dezvoltări echilibrate și a unei competitivități sporite depind, pe plan local, de capacitatea de mobilizare a tuturor actorilor implicați, de susținerea și implementarea unor proiecte de dezvoltare cu impact local. Succesul modernizării economiei și creșterii competitivității R.Moldova, în ansamblu, este în mâinile cetățenilor țării, și depinde, în mod cert, de atitudinea, abilitatea și energia cu care vor continua să acționeze în comun.

Bibliografie

1. *Moldova 2020. Strategia Națională de Dezvoltare: 7 soluții pentru R.Moldova. 2013.*
2. *Situația social-economică a Republicii Moldova în anul 2012.* Chișinău, 2013, p.
3. Костылева Н. Гринчель Б. *Важнейшие факторы повышения конкурентоспособности регионов.* Санкт-Петербург, 2003.
4. Силина С.А. *Маркетинговая концепция управления региональным развитием.* Маркетинг №1(74), 2004
5. www.gov.md